

NOVINE

SVIBANJ 2005.
BROJ 14

HRVATSKE KOMORE MEDICINSKIH BIOKEMIČARA

10
godina

SADRŽAJ

Iz Uredništva - Zašto treba obljetnice obilježavati ?!	3
Osvrt predsjednice Hrvatske komore medicinskih biokemičara na proteklih 10 godina	4
Osnivanje, organiziranje i rad Hrvatske komore medicinskih biokemičara za razdoblje od 1993.-2005. godine	7
Iz rada Povjerenstva za stručna pitanja	12
Trajna edukacija - po čemu smo bolji	13
Od registra članova do registra zvanja	15
Cjenik laboratorijskih pretraga	16
Kodeks medicinske etike i deontologiju na putu prema kodeksu bioetike - mišljenje doc. Gosić s Katedre za društvene znanosti Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci	17
Zanimljivosti - Kratka pouka o čuvanju zdravlja - Zagrebački srednjovjekovni rukopis	18

ZAŠTO TREBA OBLJETNICE OBILJEŽAVATI ?!

Postoji dosta razloga zašto treba obljetnice obilježavati općenito u životu. Ako se radi o tužnim obljetnicama razlog je u zaustavljanju vremena sadašnjeg u korist vremena prošlog i sjećanja na one i ono što nas je tada ispunilo tugom. Ako se radi o obljetnicama početka nečega, bilo života, spoznaje ili aktivnosti razlog je u mogućnosti osvrta na vrijeme od početka do sadašnjeg i rijetko kada se ne može naći u tim osvrtima zadovoljstvo. Iz tih pobuda treba prihvatiti i ovo obilježavanje deset godina rada naše Komore. Za sve nas koji smo se odlučili biti edukacijom i radom medicinski biokemičari osnivanje Komore značajan je događaj za struku i stalež. Stalno težeći usporedbama zaboravljamo da se dva zvanja zdravstvenih radnika - liječnici i apotekari nalaze u zdravstvenim propisima sačuvanim u statutima autonomnih dalmatinskih gradova 13. i 14. st. I možda da se malo našalimo na svoj račun, ima u tim statutima spomena i o trećem zvanju - vječevima, koji se kako se spominje kao vječarski rad koji je koncem 14. st. iz muških ruku potpuno prešao u ženske ruke. Svaka usporednica, rezultat je mašte čitaoca.

Povijest strukovnih komora vezana je uz povijest struke, pa iako spomenuto liječničko zvanje postoji zapisima utvrđeno više od šesto godina, Zagrebačko liječničko društvo osnovano je 1850. g. a pravilnik Zbora liječnika u čijim prostorijama će se održati obilježavanje obljetnice naše Komore odobren je 1874., a liječnička komora osnovana je 1923. Samo takav faktografski osvrt na trajanje pojedinih struka i njihovih strukovnih organizacija može biti relevantan pri procjeni koliko je naša struka, a samim tim i organizacija "mlada".

Prisjetimo li se da smo prije dvije godine obilježili 50 godina Društva medicinskih biokemičara - jednog od osnivača Hrvatske komore medicinskih biokemičara te da smo se kao struka razvijali istovremeno kada se to zbivalo u zemljama sadašnje EU, uz istovremeno utemeljene i edukacije na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu - drugog osnivača Komore, možemo izraziti zadovoljstvo da smo brzo stigli do svoje strukovne organizacije.

Strukovna organizacija je tokom ovih deset godina kroz rad svojih povjerenstava djelovala donošenjem čitavog niza pravilnika koji postaju s vremenom po-

dloga za zakonske akte koji se direktno tiču naše struke. I koliko god se suhoparnost pravilnika većini nas činila sura i odbojna, valja prihvatiti hvalevrijednu činjenicu da je u njihovo sastavljanje utkan veliki trud, znanje i strpljenje pojedinih članova kao i činjenicu da bez tih pravilnika nema mogućnosti pravnog pozicioniranja medicinskog biokemičara u sustavu zdravstva ali i društvene zajednice. Ne želeći nikoga zapostaviti, ipak jedno ime spontano mi je pred očima čitavo vrijeme kad se spomene riječ pravilnik - prof. Dubravka Čvorščec i mišljenja sam da dijelim sliku sa većinom naših članova.

Osvrt predsjednice Komore koji se nalazi u ovom broju Novina ima sigurno dodatnu dimenziju. To je kontinuitet. Kroz deset godina je predsjednica prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina bila izložena ogromnom broju pitanja i zahtjeva koje je valjalo adekvatno zakonski regulirati ili metaforički rečeno znati kontinuirano odgovor na pitanje "Kud plovi ovaj brod?".

Kako smo ovaj broj Novina nazvali prigodnim, tako ćemo iskoristiti prigodu pa ćemo se kroz osvrt vjerojatno hvaliti više nego uobičajno. Jedna od aktivnosti kojom se možemo hvaliti je način na koji provodimo trajnu edukaciju. Od prvog tečaja svaki put odlazili smo sa priručnicima, a to je u usporedbi sa tečajevima drugih udruga velika i bitna razlika. Taj pisani trag ostaje kao mogućnost trajnog praćenja naše stručne aktivnosti, ali i znanja.

Usprkos sveprisutnijeg skepticizma prema budućnosti zvanja i struke sigurno je da će Komora biti ključni čimbenik u usaglašavanju struke i standarda kao i propisa koji nas vode u EU.

Ni po čemu različiti od ostalih zvanja u kojima samo pojedinac može trajno stvarati poštovanje prema toj struci društvene zajednice unutar koje djeluje svih nas 538 članova Komore pokušajmo i dalje biti zadovoljni što pripadamo upravo tom "cehu" jer drugog nemamo i ne posustajati u djelovanju jer ...." Milijuni života mogli bi biti spašeni primjenom znanja koje danas imamo. Izazov / problem je znanje pretvoriti u djelovanje. " (WHO)

Urednica Novina
Biserka Getaldić

OSVRT PREDsjedNICE HRVATSKE KOMORE MEDICINSKIH BIOKEMIČARA NA PROTEKLIH 10 GODINA

Doprinos Hrvatske komore medicinskih biokemičara razvoju medicinsko biokemijske struke

Obilježavanje desetgodišnjice rada Hrvatske komore medicinskih biokemičara je prigoda za promišljanje o radu Hrvatske komore medicinskih biokemičara i njenih radnih tijela u tom proteklom razdoblju, dometima Hrvatske komore medicinskih biokemičara u razvoju struke te postavljanju realnih ciljeva za budućnost struke i stručnjaka. Temeljita analiza svega učinjenog do danas je u člancima koji slijede ovaj uvodnik i iz tog se materijala može pratiti proces organiziranja Komore, rada po pojedinim godinama i područjima rada, te sažetka najvažnijih događaja u radu i organiziranju Hrvatske komore medicinskih biokemičara.

Već prvi pogled na opsežan desetgodišnji rad daje čitaocu pravo da zaključi da je Hrvatska komora medicinskih biokemičara ključna i nezaobilazna strukovna institucija za zakonsko određenje medicinsko biokemijske djelatnosti, provedbu zakonom određenih normi u priznavanju profesije, samostalnosti ove struke, njenoj ulozi u društvu, zdravstvenom sustavu, organiziranju i financiranju djelatnosti, statusu medicinskih biokemičara, zastupanju djelatnosti pred državnim i ostalim institucijama kao i podizanju razine znanja i kvalitete u obavljanju poslova u struci.

Ovaj zaključak temelji se na doprinosu Hrvatske komore medicinskih biokemičara u donošenju Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, donošenju i kvaliteti pravilnika koji proizlaze iz Zakona, primjeni Zakona i pravilnika u obavljanju djelatnosti i radu medicinskih biokemičara kao i svim aktivnostima radnih tijela Komore. Hrvatska komora medicinskih biokemičara je otvaranjem svoje web stranice omogućila svim članovima da postanu sudionici kreiranja rada Komore i da svojim prijedlozima moduliraju rad radnih tijela Komore. Javnost rada

Hrvatske komore medicinskih biokemičara je važna kako za članove Komore, tako i za suradne institucije, zdravstvenu administraciju na državnoj i lokalnoj razini, zdravstvene fakultete, te druge komore. Javnost rada Hrvatske komore medicinskih biokemičara je u interesu građana kojima je Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti i Zakon o zaštiti prava bolesnika osigurao pravo na sveobuhvatnu kvalitetnu dijagnostičku zdravstvenu uslugu.

Usporedno sa zakonskim normama niz donijetih pravilnika osobito onih koji se odnose na podizanje kvalitete dijagnostičkih pretraga, trajnu edukaciju i stručni nadzor su dovele Hrvatsku komoru medicinskih biokemičara na vodeći položaj među drugim komorama u zdravstvu. Ne samo da je Hrvatska komora medicinskih biokemičara prva registrirana, već je uz donošenje zakonskih normi osigurala vrlo kvalitetnu provedbu upravo onih normi koje su ključne odrednice kvalitete struke i stručnjaka (trajna edukacija, stručni nadzor, izdavanje i obnavljanje odobrenja za samostalan rad, normizacija i standardizacija). Brojni tečajevi trajne edukacije u organizaciji Komore popraćeni su izdavanjem recenziranih stručnih priručnika oblikovanih u posebnoj ediciji koju zajedno izdaju Hrvatska komora medicinskih biokemičara i Medicinska naklada u Zagrebu.

Ured Komore, prostor za rad ureda i radnih tijela komore se financiraju iz doprinosa članova a prilagođeni su također potrebama članstva koji imaju mogućnost neposredne komunikacije uz već navedenu elektronsku komunikaciju. Otvaranje ureda omogućilo je kvalitetnu suradnju članova komore, postupak ostvarivanja odobrenja za samostalni rad i relicenciranje. Hrvatska komora medicinskih biokemičara je postala članica Koordinacije komora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori i time ostvarila suradnju s komorama koje su izvan zdravstvenog sustava.

Uz ovdje naglašene osnovne uspjehe i posebno izvješće koje slijedi u drugom članku ovih novina, postoje aktivnosti s kojima smo djelomično zadovoljni a odnose se u prvom redu na financiranje djelatnosti i sustavno provođenje zakonskih normi koje se odnose na medicinsko biokemijsku djelatnost u svim dijelovima zdravstvenog sustava.

Na pitanje kako unaprijediti rad Hrvatske komore medicinskih biokemičara i osigurati status profesije i pojedinaca članova Komore u društvu mora se odgovoriti na temelju sagledavanja kretanja u zdravstvenom sustavu u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji. Poznato je da politički i ekonomski čimbenici utječu na razvoj i obavljanje medicinsko biokemijske djelatnosti u našoj zemlji kao u svim drugim europskim zemljama. Tehnološke inovacije u medicini, posebno laboratorijskoj dijagnostici, promjene u edukacijskim programima i pristup cjeloživotnom učenju, priznavanje ekvivalenta diplome na prostoru EU su vodeće smjernice u daljem razvoju struke. No one se zbivaju istodobno s racionalizacijom financiranja zdravstvenih sustava i utjecajem općih procesa globalizacije na zdravstvene sustave. Pod pojmom globalizacije većina ljudi najprije podrazumijeva pojam općih političkih prava, rastuću ekonomsku liberalizaciju, porast razmjene kapitala, kretanje ljudi u potrazi za zaposlenjem, rast velikih multinacionalnih kompanija, te primjenu informacijskih tehnologija u uspostavi sveukupnih odnosa ekonomije, razmjenu informacija i znanja u cijelom svijetu. U suštini globalizacija je više od ekonomije; ona uz političke ima značajne socijalne i kulturološke posljedice koje uvelike utječu na zdravlje ljudi i razvoj zdravstvenih sustava. Rizici od određenih zaraznih bolesti (HIV), promjena sadržaja ozona, promjene načina života, porast prekograničnih prijenosa bolesti hranom (BSE), širenje rezistencije na lijekove (antibiotici, tuberkulostatici), zahtjevaju jačanje međunarodne suradnje u zakonodavnoj regulaciji u cilju sveopće zaštite zdravlja ljudi koje ne poznaje granica.

Poželjne i pozitivne promjene koje globalizacija donosi u području znanja, stjecanja profesionalnih vještina i opća edukacija zdravstvenih profesija, vodi općem pokretu slobode profesionalnog rada u zdravstvu u svijetu. Zato prostorna dimenzija globalizacije predstavlja izazov zdravstvenim profesijama da djeluju širom svijeta, a ne samo unutar nacionalnog zdravstvenog sustava. Vremenska dimenzija globalizacije traži od zdravstva stalnu prilagodbu rada i institucionalne promjene koje odgovaraju tehnološkim dostignućima vremena. Tehnološka dostignuća uzrokom su porasta potreba trajne edukacije i stjecanja novih vještina u struci, organizaciji i upravljanju zdravstvenim sustavima.

Informacijske i komunikacijske tehnologije su omogućile globalnu mrežu za izmjenu ideja i znanja omogućavaju brze promjene u liječenju i prevenciji bolesti. Potencijalni pozitivni učinci su upravo u tom dijelu od najvećeg

značenja za opće zdravlje ljudi širom svijeta. Stvaranje banki podataka, principi dobre kliničke prakse, telemedicina, upotreba inovativnih tehnologija, virtualne institucije za edukaciju i liječenje te mogućnosti edukacije opće populacije o zdravlju i bolesti su samo dio kognitivne dimenzije globalnog zdravlja.

Medicinsko biokemijska djelatnost kao i mnoge druge dijagnostičke struke u medicini su pred novim izazovima: zahtjevi za smanjenjem troškova u zdravstvenom sustavu uz veću efikasnost laboratorija, sve kraći vremenski slijed do dostupnosti rezultata pretraga su pokrenuli procese integracije laboratorija, konsolidacije i harmonizacije djelatnosti. Ključna novina je orijentacija medicinsko-biokemijskih laboratorija prema području zdravlja i prevenciji bolesti osobito vezano uz utjecaj globalizacije na zdravlje, a ne samo sudjelovanju u postavljanju dijagnoze i praćenju procesa liječenja bolesnih.

Slijedeći izazov za struku i medicinske biokemičare je u pogledu uključivanja u procese ukupnog upravljanja kvalitetom u zdravstvenom sustavu, umjesto osiguranja najveće kvalitete analitičkog i unutar-laboratorijskog procesa rada. Uključivanje u ukupno upravljanje kvalitetom, definiranje i provedba normi kvalitete te mjerila kvalitete predanalitičke i postanalitičke faze rada kao i prihvaćanje principa znanstvene procjene pretraga u odnosu na ishod prevencije ili liječenja su najvažniji izazovi pred strukom u slijedećih deset godina. Upravo kroz tu dimenziju stvoriti će se uvjeti za dalji razvoj medicinsko biokemijske djelatnosti u Hrvatskoj, veći ugled i prepoznatljivost struke u društvu te uključivanje u mrežu zdravstvenih sustava drugih europskih zemalja.

Zato je primarna zadaća Hrvatske komore medicinskih biokemičara da upoznaje članstvo s promjenama i stvara uvjete svojim članovima kako bi na najbolji mogući način usvojili i primjenili rješenja koja će biti pravi odgovor na izazove budućnosti. Povodom obilježavanja deset godina našeg rada uz zahvalu svima koji su doprinjeli radu Hrvatske komore medicinskih biokemičara te ukupnom članstvu Komore završavam ovaj uvodnik naših Novina s pozivom:

Stvarajmo zajedno i doprinosimo odgovorno razvoju medicinsko biokemijske djelatnosti radi odgovornog odnosa prema potrebama ljudi koji od nas očekuju kvalitetnu i svrsishodnu pretragu u ostvarivanju zdravlja i liječenju bolesti. Ostvarimo našoj struci i medicinskim biokemičarima budućnost kakovu zaslužuju.

Prof. dr. sc. Ana Stavljenić-Rukavina

Predsjednica Hrvatske komore medicinskih biokemičara prof. dr. sc. Ana Stavljenić- Rukavina

IZ ŽIVOTOPISA

Prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina, predsjednica Hrvatske komore medicinskih biokemičara je redoviti profesor Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Završila je studij medicinske biokemije 1963. godine na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu i studij medicine 1968. godine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Poslijediplomsko usavršavanje pohađala je u Londonu, Bruggeu i Bethesda. Doktorat medicinskih znanosti stekla je 1976. na Sveučilištu u Zagrebu, a 1979. godine je položila specijalistički ispit iz medicinske biokemije.

Od 1965. do 1979. godine radi u KB "Merkur", a zatim u Zavodu za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma "Vuk Vrhovac". Od 1979. -2004. godine predstojnik je Kliničkoga zavoda za laboratorijsku dijagnostiku KBC Zagreb, s prekidom od 2000.-2001. godine kada obnaša dužnost ministra zdravstva u Vladi RH. Od 2005 godine do danas radi u Zavodu za kemiju i biokemiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Redoviti je profesor u dodiplomskoj nastavi na Medicinskom i Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilištu u Trstu i Visokoj zdravstvenoj školi u Zagrebu. U poslijediplomskoj nastavi vodi kolegije na znanstvenom postdiplomskom studiju medicine u Zagrebu i Splitu, znanstvenom postdiplomskom studiju farmacije i medicinske biokemije, međunarodnom postdiplomskom studiju kliničkog inženjerstva u Trstu i međunarodnom postdiplomskom studiju managementa u zdravstvu u Zagrebu (ŠNZ "A.Štampar").

Prof. Stavljenić Rukavina je u domaćoj i svjetskoj znanstvenoj publicistici objavila više od 250 radova, poglavito znanstvenih, koji su nastali kao rezultat

istraživanja provedenih u okviru brojnih (21) znanstvenih projekata. Područja znanstvenoga rada obuhvaćaju: patobiokemiju i genetiku dijabetesa, ateroskleroze, kardiovaskularne bolesti i molekularnu dijagnostiku nasljednih bolesti, znanstvene temelje kvalitete u zdravstvu. U stručnom radu bavi se uvođenjem sustava kvalitete u zdravstvenom sustavu i trajnom izobrazbom iz područja struke i kvalitete u zdravstvenim sustavima. Autor je šest knjiga i 28 priloga u 21-noj knjizi drugih autora. Autor je i/ili koautor 11 priručnika koji se pretežito koriste u nastavi i trajnoj izobrazbi na Medicinskom fakultetu.

Mentor je brojnih diplomskih i magistrskih radova te doktorskih disertacija, mentor znanstvenim novcima na znanstvenim projektima, a specijalizacijama iz medicinske biokemije u stručnom području rada.

Pokrenula je izlaženje časopisa *Biochemia Medica* 1990 godine, jedinog časopisa iz područja medicinske biokemije u Hrvatskoj i do 1998. bila njegova glavna urednica. Bila je gost urednik uglednoga međunarodnog časopisa *European Journal of Clinical Chemistry and Biochemistry* sa znanstvenim radovima hrvatskih autora 1995. godine, te član uredništva više nacionalnih i međunarodnih časopisa.

Predsjednica je Hrvatske komore medicinskih biokemičara od osnutka 1994. godine, a u okviru tečajeva trajne edukacije HKMB koautor je i autor brojnih priručnika te organizator i predavač na istim tečajevima. Sudjelovala je u organizaciji kao član ili predsjednik organizacijskog i/ili znanstvenog odbora te s predavanjima i pozvanim predavanjima u više od 80 domaćih i međunarodnih kongresa, simpozija i radionica. Sudjeluje kao ekspert u evaluaciji znanstvenih projekata Europske komisije u Brussels-u.

Trajno je uz svoj znanstveni, stručni i nastavni rad djelovala i djeluje u svim oblicima rada Hrvatskog društva medicinskih biokemičara. Tako između ostalog prof. Ana Stavljenić- Rukavina trajno i uspješno radi na povezivanju sa srodnim institucijama u europskim zemljama na području stručnog rada, izobrazbe i znanstvenih projekata. Sudjeluje u radu međunarodnih profesionalnih i znanstvenih udruga (IFCC, FESCC, EDESG, ESHG).

U okviru međunarodnih udruga je predstavnik Hrvatskog društva medicinskih biokemičara u IFCC-u, predstavnik i jedan od pokretača osnivanja FESCC-a u čijem je upravnom odboru član od 2004. godine. Član je Savjeta Europskog društva za kvalitetu zdravstvene zaštite od 2004. godine i radne grupe za kardiovaskularne bolesti EC4 organizacije od 2005. godine.

Član je brojnih strukovnih i znanstvenih udruga: Hrvatski liječnički zbor, Hrvatsko društvo za humanu genetiku (predsjednica 1997-2005), Hrvatsko društvo medicinskih biokemičara (predsjednica u dva mandata), Hrvatska komora medicinskih biokemičara (predsjednica), Njemačko društvo za kliničku kemiju, Američko društvo za kliničku kemiju, Europsko društvo za humanu genetiku. Podpredsjednica je i pokretač osnivanja Hrvatskog društva za poboljšanje kvalitete zdravstvene zaštite HLZ.

Redoviti je član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske.

Prof. dr. Ana Stavljenić Rukavina doprinosi svojim radom ne samo u struci, već u stvaranju općeg zadovoljstva zdravljem ljudi. U razdoblju 2002-2005 je član pododbora za javno zdravstvo fondacije Instituta Otvoreno Društvo u New Yorku (Soros Foundation).. Aktivno sudjeluje u radu udruga civilnog društva koje se bave javnozdravstvenim problemima, posebno zdravljem žena. Predsjednica je Udruge za zaštitu zdravlja žena.

OSNIVANJE, ORGANIZIRANJE I RAD HRVATSKE KOMORE MEDICINSKIH BIOKEMIČARA

za razdoblje od 1993. – 2005. godine

Komore su nezaobilazne strukovne organizacije koje imaju dugu tradiciju. Od zdravstvenih su komora prve osnovane liječnička i ljekarnička komora. Nakon drugog svjetskog rata komore su ukinute. Jedino su ostale odvjetnička i obrtnička komora.

Donošenjem Zakona o zdravstvenoj zaštiti 1993. godine, stvoreni su preduvjeti za ponovno osnivanje zdravstvenih komora. Zakon je odredio da će se osnovati četiri komore i to Hrvatska liječnička komora, Hrvatska stomatološka komora, Hrvatska komora medicinskih biokemičara i Hrvatska ljekarnička komora čiji su osnivači zdravstveni fakulteti i stručna društva.

Hrvatsku komoru medicinskih biokemičara osnovali su Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatsko društvo medicinskih biokemičara.

Zakonom je komora definirana kao stručna organizacija što je kasnije dopunjeno te je Komora definirana kao strukovna i stručna, samostalna i neovisna organizacija koja zastupa i štiti interese svojih članova odnosno svojeg staleža.

Zakon je nadalje odredio obvezu svih zdravstvenih djelatnika visoke stručne spreme koji rade u struci da moraju biti članovi komore.

Bitna odredba Zakona iz 1993. je obveza da svaki zdravstveni djelatnik visoke stručne spreme koji radi u struci mora imati odobrenje za samostalni rad tj. licencu te da ima pravo i obvezu trajno se usavršavati.

Komore su dobile u nadležnost izradu kodeksa etike i deontologije te praćenje njegovog poštivanja, izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence, organizaciju trajnog usavršavanja, zastupanja interesa svojih članova, davanja mišljenja

OSNIVANJE HRVATSKE KOMORE MEDICINSKIH BIOKEMIČARA

Osnivači HKMB

Farmaceutsko-biokemijski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatsko društvo
medicinskih biokemičara

imenuju KOORDINCIJSKO TIJELO:

Prof. dr. sc. Elizabeta Topić – predsjednik
Mr. sc. Olga Borčić
Goran Bulatović, spec. med. biokemije
Prof. dr. sc. Mirna Flögel-Mršić
Mr. sc. Anita Ilić
Prof. dr. sc. Dubravka Juretić
Prof. dr. sc. Krešo Lipovac
Mr. sc. Blanka Petres
Doc. dr. sc. Vlatko Rumanjak
Prof. dr. sc. Ana Stavljenić-Rukavina
Dunja Turner, spec. med. biokemije
Dr. sc. Jadranka Wagner

prilikom izrade propisa iz područja zdravstva kao i druge ovlasti koje su bile utvrđene u Zakonu i Statutima komora na koje suglasnost daje ministar zdravstva, a kojom suglasnošću državna vlast potvrđuje ovlasti komora propisanih njihovim Statutima.

Komore su danas partneri dogovaranja s Ministarstvom zdravstva i Hrvatskim zavodom za zdravstveno ugovaranje. Posebno su pozicije komora učvršćene nakon donošenja profesionalnih zakona.

Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatsko društvo medicinskih biokemičara kao osnivači Hrvatske komore medicinskih biokemičara imenovali su zajedničko tijelo koje je imalo zadatak izraditi potrebne akte za osnivanje komore i provesti postupak osnivanja.

Rad na aktima trajao je gotovo dvije godine što pokazuje s kolikom se ozbiljnošću pristupilo njihovoj izradi. Treba naglasiti da u Hrvatskoj nije bilo iskustva iz ovog područja pa je i to otežavalo rad na izradi potrebnih akata. Na slične probleme naišli su i osnivači drugih komora.

Nakon što su izrađeni akti o osnivanju, prijedlog Statuta i Odluka o izboru tijela Komore, provedeni su prvi izbori za Skupštinu komore, predsjednika Komore i druga tijela Komore. Izbori su provedeni 26. lipnja 1994. godine, a osnivačka Skupština održana je 29. studenog 1994. godine. Nakon toga je podnesena prijava za upis Komore Trgovačkom sudu u Zagrebu koji je donio rješenje o upisu 11. rujna 1995. godine pod brojem Tt-95/365-2 s matičnim brojem: 080003414. Upisom u sudski registar Komora je postala pravna osoba i od tada se mogla u potpunosti posvetiti obavljanju poslova zbog kojih je osnovana.

Hrvatska komora medicinskih biokemičara prva je donijela niz pravilnika i općih akata kojima je reguliran rad Komore, koji su poslužili i drugim komorama u izradi njihove regulative. Primjeri su Pravilnik o sadržaju, rokovima i postupku stručnog usavršavanja i provjere stručnosti medicinskih biokemičara i Pravilnik o stručnom nadzoru, a sada i Pravilnik o arbitraži.

Jedan od vrlo važnih poslova koje je obavila Hrvatska komora medicinskih biokemičara je izrada Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti. Treba naglasiti da je zvanje medicinskih biokemičara najmlađe među zdravstvenim strukama koje su nositelji zdravstvene djelatnosti. Stoga je trebalo puno napora i stručnog rada da se ovo zvanje prizna i prihvati u zdravstvenom sustavu i da se shvati značaj i važnost medicinsko-biokemijske djelatnosti bez koje danas u zdravstvu nema postavljanja ispravne dijagnoze i određivanja potrebne terapije. Status medicinskih biokemičara i definicija medicinsko-biokemijske djelatnosti konačno su utvrđeni posebnim Zakonom.

Osim što je definirao djelatnost, Zakon je utvrdio njena načela, odredio vrste i razine medicinsko-biokemijskih laboratorija, regulirao način osnivanja i organiziranja medicinsko-biokemijske djelatnosti, odredio uvjete za voditelje medicinsko-biokemijskih laboratorija, predvidio specijalizacije i subspecijalizacije za medicinske biokemičare, regulirao sva pitanja vezana uz licence i trajno usavršavanje, odredio sadržaj i način vođenja laboratorijske dokumentacije te vrlo

detaljno regulirao nadležnosti Komore i njen unutrašnji ustroj.

Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti je također vrlo detaljno regulirao stručni nadzor. Komora je i prije donošenja Zakona izradila Pravilnik o stručnom nadzoru i počela provoditi stručni nadzor nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija. Provođenjem stručnog nadzora Komora je medicinskim biokemičarima stručno pomogla, a postignuti vrlo dobri rezultati pokazali su koliko je takav nadzor potreban i da ga treba regulirati i zakonom.

Važno je istaknuti da je provođenje stručnog nadzora u Hrvatskoj komori medicinskih biokemičara potaknulo zakonodavca da stručni nadzor unese u sve zakone zdravstvenih struka i da bude u nadležnosti komora. Danas je stručni nadzor saživio u svim komorama, a sredstva za njegovo provođenje osigurana su iz državnog proračuna.

Popis svih akata koji su danas na snazi u Hrvatskoj komori medicinskih biokemičara

STATUT HRVATSKE KOMORE MEDICINSKIH BIOKEMIČARA (pročišćeni tekst) 10. rujna 2004.

Pravilnici

- Pravilnik o kvalitativnim sustavima i dobroj laboratorijskoj praksi, 1995.
- Kodeks etike i deontologije medicinskih biokemičara, 1996
- Pravilnik o radu, 1996
- Pravilnik o financijskom poslovanju, 1996
- Pravilnik o načinu oglašavanja rada medicinskih biokemičara privatne prakse, 1998
- Pravila o ponašanju i odgovornosti u struci članova Hrvatske komore medicinskih biokemičara, 1998
- Pravilnik o vrstama pretraga koje obavljaju medicinsko-biokemijski laboratoriji („Narodne Novine” 197/2003)
- Pravilnik o stručnom nadzoru nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija i medicinskim biokemičarima („Narodne Novine” 8/2004)
- Pravilnik o sadržaju, rokovima i postupku stručnog usavršavanja i provjere stručnosti medicinskih biokemičara, 2005.
- Pravilnik o načinu obavljanja medicinsko-biokemijske djelatnosti u liječničkim ordinacijama („Narodne Novine” 34/2005)
- Pravilnik o načinu obavljanja medicinsko-biokemijske djelatnosti uz bolesnika („Narodne Novine” 34/2005)
- Pravilnik o izdavanju, obnavljanju i oduzimanju Odođenja za samostalni rad (pročišćeni tekst), 2005
- Pravilnik o vođenju registra članova Hrvatske komore medicinskih biokemičara, 2005
- Pravilnik o arbitraži, 2005

Tijela Komore

- Skupština,
- Izvršni odbor,
- Predsjednik i zamjenik predsjednika,
- Područna vijeća,
- Sud Komore,
- Tužitelj Komore,
- Povjerenstvo za medicinsku etiku i deontologiju,
- Povjerenstvo za stručna pitanja,
- Povjerenstvo za trajnu edukaciju,
- Povjerenstvo za staleška pitanja,
- Povjerenstvo za privatnu praksu,
- Povjerenstvo za stručni nadzor MBL
- Povjerenstvo za ekonomska pitanja.

PRIKAZ RADA TIJELA KOMORE

▶ Skupština Hrvatske komore medicinskih biokemičara održala je sedam sjednica na kojima su donešeni Statut Komore, izmjene i dopune Statuta te opći akti iz nadležnosti Skupštine, utvrđeni godišnji planovi rada, razmatrani i usvajani financijski izvještaji kao i izvještaji o radu Izvršnog Odbora i stalnih Povjerenstva.

▶ Izvršni odbor kao operativno i izvršno tijelo Komore održao je 37 sjednica. Na svojim sjednicama provodio je imenovanja članova Povjerenstava, razmatrao izvještaje i koordinirao rad Povjerenstava, donosio opće akte iz svoje nadležnosti, izrađivao prijedloge Statuta i općih akata koje donosi Skupština, zauzimao stavove u vezi ugovaranja s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i drugim osigurateljima, razmatrao i donosio odluke vezane uz probleme primarne zdravstvene zaštite, probleme medicinsko-biokemijskih laboratorija u zakupu, zauzimao stavove u vezi standarda i normativa u primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj zdravstvenoj zaštiti, utvrdio prijedlog osnovne mreže medicinsko-biokemijskih laboratorija, zauzimao načelne stavove o kriterijima za popunjavanje mreže, odnosno za utvrđivanje opravdanosti otvaranja pojedinih kategorija medicinsko-biokemijskih laboratorija, oblikovao financijsku i poslovnu politiku Komore, obavljao i druge poslove iz svoje nadležnosti, odnosno rješavao pojedinačne probleme koji su se pojavljivali u provođenju medicinsko-biokemijske djelatnosti, te napokon davao stručna mišljenja na nacрте propisa iz područja zdravstva koji su bili dostavljeni na mišljenje od Ministarstva zdravstva.

▶ Hrvatska komora medicinskih biokemičara prva je započela s organizacijom i provođenjem trajnog usavršavanja za razliku od drugih komora koje su u pravilu trajno usavršavanje prepustile fakultetima ili drugim organizatorima. Komora je stručno osmislila trajno usavršavanje, te utvrdila način njegovog provođenja i organiziranja uz sustav provjere znanja. Svaki tečaj trajnog usavršavanja organiziran od Komore ima svoj priručnik. Kao posebnu potvrdu dobro provedenog trajnog usavršavanja treba istaći da su svi članovi Komore bez ikakvog problema obnovili svoju licencu i to na temelju dokaza o provedenom trajnom usavršava-

nju. Budući da je trajno usavršavanje jedna od najvažnijih zadaća Komore može se s ponosom istaknuti da je Hrvatska komora medicinskih biokemičara uspješno i u potpunosti obavila ovaj zadatak, te da se trajno usavršavanje medicinskih biokemičara i dalje uspješno provodi. Detaljan prikaz tečajeva trajnog usavršavanja dat je u izvještaju Povjerenstva.

▶ Već je u ovom prikazu naznačen značaj stručnog nadzora koji provodi Hrvatska komora medicinskih biokemičara. Stručni nadzor je također jedan od važnijih zadataka Komore. Danas se provodi temeljem donesenog plana kao redoviti stručni nadzor. Provedeni su i izvanredni stručni nadzori u svim slučajevima kada se za to ukazala potreba.

Hrvatska komora medicinskih biokemičara jedina je od Komora izradila posebni priručnik Stručni nadzor nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija i medicinskim biokemičarima. Zagreb: Medicinska naklada i Hrvatska komora medicinskih biokemičara, 2005. Priručnik sadrži prikaz odredbi o stručnom nadzoru - Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti i Pravilnik o stručnom nadzoru nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija i medicinskim biokemičarima koji je donio ministar zdravstva na prijedlog Komore, a objavljen je u "Narodnim Novinama" 8/2004. Priručnik nadalje sadrži protokol za provođenje stručnog nadzora kojim se utvrđuje način imenovanja provoditelja stručnog nadzora, postupak provođenja stručnog nadzora i popis specijalista medicinske biokemije koji su na posebnim tečajevima osposobljeni za provođenje stručnog nadzora. Priručnik sadrži i pravila za provoditelje stručnog nadzora. Ovim pravilima utvrđuje se stručna kvalifikacija i imenovanje provoditelja stručnog nadzora, zahtjevi i dužnosti provoditelja stručnog nadzora, vještine provoditelja i taktika pregleda medicinsko-biokemijskog laboratorija. Bitan dio priručnika je zapisnik o stručnom nadzoru koji uz obrazac za opće podatke i stručno mišljenje uključuje Upitnik za samoprocjenu. Priručnik na kraju sadrži kriterije za ocjenu stručnog rada medicinsko-biokemijskih laboratorija te obrasce za ocjenu samog postupka stručnog nadzora/provoditelja.

▶ Od svog osnutka, Hrvatska komora medicinskih biokemičara aktivno sudjeluje u pregovorima s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Pregovori nisu lagani, ali svake se godine ipak uspio postići napredak i ostvariti pojedine zahtjeve koje je Komora postavljala zastupajući interese medicinskih biokemičara i medicinsko-biokemijske djelatnosti. Tako je ostvaren zahtjev da se na pojedinim područjima prizna posebni status medicinsko-biokemijskim laboratorijima koji imaju manje od 16 250 osiguranika, a koji su potrebni, ali ne mogu financijski poslovati sustavom glavarine. Za te medicinsko-biokemijske laboratorije Komora je izradila kadrovski normativ i posebnu kalkulaciju, temeljem koje je utvrđen prijedlog paušalnog iznosa potrebnog za osiguravanje funkcioniranja tih medicinsko-biokemijskih laboratorija. Isti je prihvaćen od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

▶ Hrvatska komora medicinskih biokemičara se također nekoliko godina zauzimala da se medicinsko-biokemijskim laboratorijima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti priznaju žene

kao poseban broj osiguranika što je i prihvaćeno od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Komora nadalje godinama ističe da bi uputnica za medicinsko-biokemijske laboratorije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti trebala biti vrednovana kao i recept. Premda Zavod ne prihvaća ovaj prijedlog, postignut je dogovor da se provode kontrole rada liječnika koji prekomjerno upućuju pacijente u medicinsko-biokemijske laboratorije. Ova kontrola se provodi u suradnji s Hrvatskom komorom medicinskih biokemičara.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti u kadrovskom timu priznat je specijalist medicinske biokemije i Hrvatska komora medicinskih biokemičara poduzeti će aktivnosti kako bi se medicinskim biokemičarima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti omogućila specijalizacija iz medicinske biokemije. Također će izraditi programe uže specijalizacije koje su potrebne za rad medicinsko-biokemijskih laboratorija sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite, odnosno kliničkim zavodima za laboratorijsku dijagnostiku. Vrste užih specijalizacija i njihove programe Komora će dostaviti Ministarstvu zdravstva sa zahtjevom da se dopuni Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama. Uže specijalizacije predviđene su Zakonom o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti te je to temelj za ovaj zahtjev.

► U pregovorima sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje postigluto je da se u ugovorima poštuje raspored medicinsko-biokemijskih laboratorija primarne zdravstvene zaštite i broj osiguranika koji tim laboratorijima pripadaju. Hrvatska komora medicinskih biokemičara postigla je da se odustalo od zamisli da se osiguranici vežu za korištenje usluga prema mjestu stanovanja. Zadržano je načelo da osiguranici koriste medicinsko-biokemijski laboratorij prema lokaciji izabranog liječnika što je i logično s obzirom da je medicinsko-biokemijskom laboratoriju trebalo osigurati glava-

rinu za one osiguranike koji u njima ostvaruju svoje usluge prema traženju izabranog liječnika.

► Hrvatska komora medicinskih biokemičara je u pregovorima sa Zavodom postigla da se u kalkulaciju za glavarinu uračunaju troškovi potrebni za uzimanja krvi čime je stvorena i materijalna podloga da medicinsko-biokemijski laboratoriji koriste isključivo epruvete s podtlakom.

U Zakonu o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti regulirana je disciplinska odgovornost medicinskih biokemičara. Komora je općim aktima regulirala pitanje odgovornosti medicinskih biokemičara kao i način provođenja disciplinskog postupka. Sa zadovoljstvom treba istaknuti, da od osnutka Komore nije podnesena niti jedna prijava zbog kršenja Kodeksa etike i deontologije ili zbog učinjenih prekršaja koji za sobom povlače disciplinsku odgovornost. To pokazuje da su članovi Hrvatske komore medicinskih biokemičara na zavidnoj stručnoj i etičkoj razini te da medicinski biokemičari stručno i odgovorno obavljaju svoj posao.

► Danas je Hrvatska komora medicinskih biokemičara administrativno potpuno uređena, ima svoje prostorije, opremljena je računalima i ostalim sredstvima za rad te kadrovima prema financijskim mogućnostima.

► Komora ima svoju internet stranicu na kojoj je postavljen prikaz organizacije i navedeni opći akti i na kojoj se objavljuju sve važnije odluke, rad Povjerenstava, stručna mišljenja, stručni standardi i ostalo. Na natječaju, koji redovito organizira "International Association of Webmasters and Designers Organizations", naša je Komora za svoje internet stranice osvojila prestižnu "Zlatnu" nagradu za 2004. godinu.

*Pripremio
Miroslav Radić, dipl. iur.
Pravni savjetnik Komore*

PRIKAZ ORGANIZACIJE KOMORE - PODRUČNA VIJEĆA

Hrvatska komora medicinskih biokemičara organizirana je u četiri Područna vijeća i to:

		Broj članova	Izdano licenci	Bez licence	Umirovljenici
I	Područno vijeće				
	Predsjednica: Mirjana Radin, dipl. ing. med. biokemije				
1.	Grad Zagreb	231			
2.	Županija Zagrebačka	25			
3.	Županija Krapinsko-zagorska	7			
4.	Županija Sisačko-moslavačka	12			
5.	Županija Karlovačka	24			
6.	Županija Varaždinska	16			
7.	Županija Koprivničko-križevačka	4			
8.	Županija Bjelovarsko-bilogorska	12			
9.	Županija Međimurska	5			
	Ukupno	336	336		22
II	Područno vijeće				
	Predsjednica: Božena Krmek Helfrih, spec. med. biokemije				

		Broj članova	Izdano licenci	Bez licence	Umirovljenici
1.	Županija Virovitičko-podravska	8		1	
2.	Županija Požeško-slavonska	8			
3.	Županija Brodsko-posavska	13			
4.	Županija Osječko-baranjska	28			
5.	Županija Vukovarsko-srijemska	10			
	Ukupno	67	66		10
III	Područno vijeće				
	Predsjednica: Ana Valčić, spec. med. biokemije				
1.	Županija Zadarska	21			
2.	Županija Šibensko-kninska	9			
3.	Županija Splitsko-dalmatinska	41			
4.	Županija Dubrovačko-neretvanska	14		1	
	Ukupno	85	84		4
IV	Područno vijeće				
	Predsjednik: Slavoljub Wagner, dipl. ing. med. biokemije				
1.	Županija Primorsko-goranska	26			
2.	Županija Ličko-senjska	2			
3.	Županija Istarska	22		1	
	Ukupno	50	49		3
V	Ukupno HKMB	538	535	3	39

■ Predsjednica Hrvatske komore medicinskih biokemičara prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina na izborima održanim 26. lipnja 1994. izabrana je prvi puta na mandatno razdoblje od četiri godine. Nakon provedenih izbora 1999. i 2003. ponovno je izabrana za predsjednicu Komore.

■ U radu Izvršnog odbora 1994. - 1999. godine sudjelovali su: prof. dr. sc. Ana Stavljenić Rukavina - predsjednik Hrvatske komore medicinskih biokemičara (HKMB), mr. sc. Jadranka Wagner - zamjenik predsjednika HKMB, mr. sc. Ajka Hammer Plečaš (mr. sc. Branka Rekić) - tajnik, Daniela Kralj, dipl. ing. med. biokemije - rizničar, prof. dr. sc. Elizabeta Topić - predsjednik I Područnog vijeća, Ljerka Brijaček, dipl. ing. med. biokemije - predsjednik II Područnog vijeća, Ivana Dujmov, spec. med. biokemije - predsjednik III Područnog vijeća, Goran Bulatović, spec. med. biokemije, Predsjednik IV Područnog vijeća, prof. dr. sc. Ivana Čepelak, predsjednik Povjerenstva za trajnu edukaciju, Maja Zadro, spec. med. biokemije (dr. sc. Danijela Vrhovski Hebrang) - predsjednik Povjerenstva za medicinsku etiku i deontologiju, prof. dr. sc. Dubravka Čvorišćec - predsjednik Povjerenstva za stručna pitanja, dr. sc. Štefica Dvornik (dr. sc. Vlatko Rumenjak) - predsjednik Povjerenstva za staleška pitanja, Dunja Turner, spec. med. biokemije - predsjednik Povjerenstva za ekonomska pitanja, prof. dr. sc. Dubravka Juretić (prof. dr. sc. Elizabeta Topić) - predstavnik Farmaceutsko-biokemijskog Fakulteta, dr. sc. Branka Kunović - predstavnik Hrvatskog društva medicinskih biokemičara a od 1999. - predsjednik Povjerenstva za privatnu praksu, dr. sc. Zlata - Flegar Meštrić - predstavnik Hrvatskog društva medicinskih biokemičara u mandatnom razdoblju od 1999. -2003.

Nakon provedenih izbora 2003. godine članovi Izvršnog odbora su:

- Prof. dr. sc. Ana Stavljenić-Rukavina, predsjednik HKMB
- Dr. sc. Jadranka Wagner, zamjenik predsjednika
- Mr. sc. Branka Rekić, tajnik
- Dr. sc. Lorena Honović, rizničar
- Mirjana Radin, dipl. ing. med. biokemije, predsjednik I Područnog vijeća
- Božena Krmek-Helfrih, spec. med. biokemije, predsjednik II Područnog vijeća
- Ana Valčić, spec. med. biokemije, predsjednik III Područnog vijeća
- Slavoljub Wagner, dipl. ing. med. biokemije, predsjednik IV Područnog vijeća
- Prof. dr. sc. Ivana Čepelak, spec. med. biokemije, predsjednik Povjerenstva za trajnu edukaciju
- Prof. dr. sc. Dubravka Čvorišćec, spec. med. biokemije, predsjednik Povjerenstva za stručna pitanja
- Dr. sc. Vlatko Rumenjak, spec. med. biokemije, predsjednik Povjerenstva za staleška pitanja
- Dr. sc. Nada Vrkić, spec. med. biokemije, predsjednik Povjerenstva za ekonomska pitanja
- Doc. dr. sc. Slavica Dodig, spec. med. biokemije predsjednik Povjerenstva za medicinsku etiku i deontologiju
- Dr. sc. Branka Kunović, spec. med. biokemije predsjednik Povjerenstva za privatnu praksu
- Prof. dr. sc. Karmela Barišić, predstavnik Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta
- Prof. dr. sc. Elizabeta Topić, spec. med. biokemije, predstavnik Hrvatskog društva medicinskih biokemičara

Mr. sc. Branka Rekić
Tajnik HKMB

IZ RADA POVJERENSTVA ZA STRUČNA PITANJA

1994-2004-2005

1994-1999

- ▶ Povjerenstvo za stručna pitanja: D. Čvorišćec, A. Hammer-Plečaš (K. Đurić), Z. Flegar-Meštrić, A. Nazor, A. Valčić
- ▶ Pravilnik o kvalitativnim sustavima i dobroj laboratorijskoj praksi u medicinsko-biokemijskim laboratorijima (1995)
- ▶ Priručnik o kvaliteti: Model (1995)
- ▶ Priručnik o kvaliteti: Unutarnja kontrola kvalitete medicinsko-biokemijskog laboratorija (1995)
- ▶ Pravilnik o kategorizaciji medicinsko-biokemijskih laboratorija (1996)
- ▶ Pravila dobre laboratorijske prakse u liječničkoj ordinaciji, dislociranom laboratoriju i uz bolesnički krevet (1996)
- ▶ Odluka o obveznom sudjelovanju u nacionalnoj vanjskoj procjeni kvalitete (1997)
- ▶ Prijevod EC4 dokumenata: Osnovni kriteriji za sustave kvalitete u medicinskim laboratorijima i Dodatni osnovni kriteriji za sustave kvalitete u medicinskim laboratorijima (1998)
- ▶ Kompjutorski predložak Priručnika o kvaliteti (1998)
- ▶ Priručnik o preporučenim metodama u medicinsko-biokemijskim laboratorijima (1998)
- ▶ Nacrt Pravilnika o akreditaciji medicinsko-biokemijskih laboratorija (1999)

2000-2003

- ▶ Povjerenstvo za stručna pitanja: D. Čvorišćec, J. Wagner,

Predsjednica Povjerenstva za stručna pitanja prof. dr. sc. Dubravka Čvorišćec (Wintersteiger)

IZ ŽIVOTOPISA

Godina i mjesto rođenja: 1947., Zagreb, Hrvatska

Funkcije:

Redoviti profesor medicinske biokemije, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; pročelnik Zavoda za specijalnu i molekularnu biokemiju, Klinički zavod za laboratorijsku dijagnostiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Kliničkog bolničkog centra Zagreb, Kišpatićeva 12, 10000 Zagreb, Hrvatska

Obrazovanje:

- 1970 - Tehnološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu
- poslijediplomski studij biokemije u Centru za poslijediplomski studij Sveučilišta u Zagrebu
- 1982 - stručni ispit iz medicinske biokemije

1985 - specijalistički ispit iz med. biokemije

Znanstvena i nastavna zvanja:

- 1974 magisterij znanosti
- 1984 doktorat znanosti
- 1987 znanstveni suradnik
- 1990 viši znanstveni suradnik
- 1990 docent
- 1996 izvanredni profesor
- 2003 redoviti profesor

Članstva:

Odbor za endemsku nefropatiju Hrvatske; Hrvatsko društvo medicinskih biokemičara; Hrvatsko društvo za biokemiju; Hrvatsko društvo za toksikologiju; Urednički odbor časopisa Biochemia Medica; Urednički odbor hrvatskog izdanja časopisa Dialyse-Journal; Hrvatska komora medicinskih biokemičara; Akademija medicinskih znanosti Hrvatske

Znanstveni interesi:

Kontrola kvalitete, evaluacija novih bi-

okemijskih i imunokemijskih instrumenata te novih reagensija; provedba sustava osiguranja kvalitete i sustava upravljanja kvalitetom u kliničkom laboratoriju; akreditacija i kategorizacija medicinskih laboratorija; endemska nefropatija, monoklonska gamopatija, biokemija transplantacije tkiva i organa, Tamm-Horsfallov glikoprotein.

Znanstvena i stručna djelatnost

87 znanstvena i stručna rada te 103 kongresna sažetka; koautor 1 stručne knjige i 2 priručnika te autor ili koautor 13 poglavlja u knjigama drugih autora i 19 tekstova u priručnicima trajnog usavršavanja; jedna od urednika znanstvene monografije o endemskoj nefropatiji u Hrvatskoj i urednica Priručnika o preporučenim metodama u medicinsko-biokemijskim laboratorijima; urednica monografije o Kliničkom zavodu za laboratorijsku dijagnostiku; mentor 10 magistarskih radova i 3 doktorska rada.

POVJERENSTVO ZA TRAJNU EDUKACIJU

TRAJNA EDUKACIJA
PO ČEMU SMO BOLJI

- A. Valčić, K. Đurić, B. Getaldić-Švarc
- ▶ Prijevod Nacrta norme ISO 15189:1998, Upravljanje kvalitetom u medicinskom laboratoriju (2000)
- ▶ Revizija Pravilnika o kategorizaciji medicinsko-biokemijskih laboratorija (2000)
- ▶ Arhiviranje laboratorijske dokumentacije (2001)
- ▶ Nacrt Pravilnika o stručnom nadzoru (2001)
- ▶ Pravilnik o vrstama pretraga koje obavljaju medicinsko-biokemijski laboratoriji (NN 197/03.)
- ▶ Program specijalističkih pretraga u općem medicinsko-biokemijskom laboratoriju (2003)*

2004-2005

- ▶ Povjerenstvo za stručna pitanja: D. Čvorišćec, Z. Flegar-Meštrić, A. Valčić, J. Matica, T. Bobetić Vranić
- ▶ Nacrt novog Pravilnika o kategorizaciji medicinsko-biokemijskih laboratorija (2004)
- ▶ Pravilnik o stručnom nadzoru nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija i medicinskih biokemičara (NN 8/04.)
- ▶ Nacrt Pravilnika o stručnom nadzoru nad obavljanjem medicinsko-biokemijske djelatnosti uz bolesnika i u liječničkim ordinacijama (2004)*
- ▶ Prijevod norme EN ISO 15189:2003, Medicinski laboratoriji – Posebni zahtjevi za kvalitetu i kompetenciju (2004)*
- ▶ Popis hitnih pretraga i stupnjevi hitnosti (2004)*
- ▶ Harmonizacija laboratorijskih nalaza u području opće medicinske biokemije (2004)*
- ▶ Dodatak Harmonizaciji laboratorijskih nalaza u području opće medicinske biokemije (2005)*
- ▶ Opći standardi dobre stručne prakse (2005)*
- ▶ Pravilnik o načinu obavljanja medicinsko-biokemijske djelatnosti uz bolesnika (NN 34/05.)
- ▶ Pravilnik o načinu obavljanja medicinsko-biokemijske djelatnosti u liječničkim ordinacijama (NN 34/05.)
- ▶ Priručnik: Stručni nadzor nad radom medicinsko-biokemijskih laboratorija i medicinskih biokemičara. Zagreb: Medicinska naklada i HKMB, 2005.

*<http://www.hkmb.hr>

Prof. dr. sc. Dubravka Čvorišćec

Prvo desetljeće djelovanja Povjerenstva za trajnu edukaciju Hrvatske komore medicinskih biokemičara označilo je niz početnih organizacijskih aktivnosti u smislu funkcioniranja Povjerenstva s glavnim ciljem razvoja i unapređenja medicinsko-biokemijske djelatnosti u zdravstvenom sustavu.

U tom razdoblju u prvom sastavu Povjerenstva (od 16. prosinca 1994.) kroz dva mandata aktivno su sudjelovali članovi Komore: prof. dr. sc. Dubravka Čvorišćec, prof. dr. sc. Elizabeta Topić, prof. dr. sc. Ernest Suchanek, dr. sc. Blaženka Grahovac, doc. dr. sc. Renata Zadro i prof. dr. sc. Ivana Čepelak. U radu Povjerenstva od ožujka 2004. godine sudjeluju: prof. dr. sc. Elizabeta Topić, doc. dr. sc. Renata Zadro, dr. sc. Dunja Rogić, doc. dr. sc. Jozsef Petrik i prof. dr. sc. Ivana Čepelak.

Aktivnosti Povjerenstva obuhvaćale su sve Pravilnikom Komore zacrtane zadaće:

- ▶ Donošen je Pravilnik o sadržaju, rokovima i postupku stručnog usa-

vršavanja i provjere stručnosti medicinskih biokemičara. Na temelju iskustava iz prakse u dosadašnjem razdoblju načinjene su i izmjene i dopune istog Pravilnika u tri navrata (zadnje izmjene i dopune u 2005. godini).

- ▶ Organizirano je ukupno 35 tečajeva trajne edukacije, u prosjeku 3-4 godišnje, što je iznad broja predviđenog Pravilnikom Komore. Najčešće zastupljene problematike bile su hematologija i koagulacija (10) i organizacija i upravljanje u medicinsko-biokemijskom laboratoriju, a zatim ostale teme koje su obuhvaćale laboratorijsku dijagnostiku malignih bolesti, bolesti srca, jetre, bubrega, štitnjače, reumatoloških bolesti, šećernu bolest, alkoholizam i droge, analizu mokraće i druge teme. Slike priručnika

- ▶ Premda je temeljem anketa svrhotovitost i organizacija tečajeva od strane polaznika medicinskih biokemičara ocijenjena vrlo visokom ocjenom, Povjerenstvo je nezadovoljno ograničenim odazivom i dobrom su-

radnjom s ostalim Komorama u zdravstvu. Cilj je stoga i nadalje poticati takovu suradnju na dobiti organizacije zdravstvenog sustava u Republici Hrvatskoj, ali pri tome uvažavajući specifičan položaj i znančenje svake struke i Komore.

► Priređeno je 39 različitih programa 6-dnevnog usavršavanja u laboratorijima Kliničkih bolničkih centara i Kliničkih bolnica, koje je pohađao veći broj članova Komore.

► Na zahtjev članova Komore kontinuirano je organizirano dodatno usavršavanje zbog proširenja djelatnosti do 2003. godine prema članku 6. Pravilnika o kategorizaciji medicinsko biokemijskih laboratorija, a zatim prema dokumentu Program specijalističkih pretraga u općem medicinsko-biokemijskom laboratoriju.

► Organiziran je i održan veći broj skupnih ispita (32) u svrhu izdavanja Odobrenja za samostalan rad.

► Kontinuirano se radilo na oblikovanju i izgledu potvrdnica, anketa te priručnika tečajeva Komore. Godine 2004. priručnici Komore su standardizirani i uvršteni u CIP-katalogizaciju u publikaciji, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb. Iste godine tekst priručnika se upućuje na recenziju.

► Kontinuirano su verificirani i vrednovani prema Pravilniku Komore i drugi oblici (seminari, kongresi, stručni sastanci, radionice i sl.) usavršavanja medicinskih biokemičara u organizaciji dugih organizatora (HDMB, HLJK, razna stručna društva, fakulteti i dr.).

► Ostala organizacijska pitanja vezana su uz funkciju Povjerenstva.

► Sve aktivnosti Povjerenstva kontinuirano su objavljivane u Novinama HKMB, te u novije vrijeme na web-stranici Komore.

Ovom prilikom Povjerenstvo zahvaljuje svim članovima Hrvatske komore medicinskih biokemičara koji su svojim primjedbama i sugestijama na bilo koji način pridonijeli kvaliteti rada ovog Povjerenstva.

Predsjednica Povjerenstva za trajnu edukaciju prof. dr. sc. Ivana Čepelak

IZ ŽIVOTOPISA

Prof. dr. Ivana Čepelak rođena je 16. prosinca 1946. godine u Suhopolju. Osnovno školovanje i Gimnaziju završila je u Vinokovcima 1965. godine. Diplomirala je 1970. godine na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu, (FBF) Sveučilišta u Zagrebu, smjer Medicinska biokemija magistrirala 1976. te doktorirala 1982. godine. Položila je državni ispit 1985. godine, te specijalistički ispit iz Medicinske biokemije pri Republičkom komitetu za zdravstvo i socijalnu skrb 1990. godine. Tijekom 1983. godine bila je na studijskom boravku (područje enzimologije) na Martin-Luther Universitat Halle-Wittenberg u Njemačkoj. U znanstvenog asistenta je izabrana 1978. godine; znanstvenog suradnika i docenta 1985. godine; u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora izabrana je na FBF 1993. godine, u zvanje redovitog profesora 1998. god., a u trajno zvanje redovitog profesora 2003. god. Zaposlena je na Zavodu za medicinsku biokemiju i hematologiju, FBF, Sveučilišta u Zagrebu.

Od početka svoje znanstveno-istraživačke aktivnosti prof. dr. Ivana Čepelak radi na području enzimologije, praćenju i određivanju učinaka lijekova, ksenobiotika i toksina na biokemijske pretrage u humanim i životinjskim uzorcima te u novije vrijeme na biokemijsko i molekularno-biološkim istraživanjima učinaka oksidacijskog stresa, kao čimbenika nastanka komplikacija u kroničnim bolestima. Objavila je oko 90 znanstveno-stručnih radova, i aktivni učesnik na većem broju domaćih i međunarodnih znanstveno-stručnih skupova. Autor je i suautor tri sveučilišna udžbenika, suautor 6 internih priručnika za studente FBF i jednog za studente Medicinskog fakulteta u Mostaru. Bila je mentor 7 magistarskih radova, dva doktorska rada i oko 50 diplomskih radova. Aktivno sudjeluje (predavanja, pisanje priručnika, organizacija i sl.) u organizaciji i izvođenju tečajeva trajne edukacije medicinskih

biokemičara, farmaceuta i liječnika u organizaciji Hrvatske komore medicinskih biokemičara (HKMB), FBF i Medicinskog fakulteta.

U okviru rada Fakulteta i Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Ivana Čepelak aktivna je kao član Povjerenstva za studentsku praksu FBF; predsjednik Povjerenstva za znanstveni rad FBF i prodekan za znanost FBF u nekoliko mandata (1991-1995 i 1999-2003 god.), član Nastavnog povjerenstva, predstojnik Odsjeka za biomedicinske znanosti, FBF. Bila je član Matičnog povjerenstva za Biomedicinu i zdravstvo, polje temeljnih medicinskih znanosti, kliničkih medicinskih znanosti, javnog zdravstva i zdravstvene zaštite, stomatologije i farmacije, Sveučilišta u Zagrebu Republike Hrvatske (od 1996 god.) i član Nacionalnog vijeća za znanost Republike Hrvatske (od 1998 god); član Područnog znanstvenog vijeća iz Biomedicine i zdravstva (od 2005.).

Stručna djelatnost obuhvaća pretrage tjelesnih tekućina i tkiva osoba s nasljedno uvjetovanim greškama, poglavito u metabolizmu galaktoze, poslove u okviru Komisije za vanjsku kontrolu kvalitete rada u medicinsko biokemijskim laboratorijima u RH, organizaciju tečajeva, održavanje stručnih predavanja, sudjelovanja u raznim komisijama u okviru Hrvatskog društva medicinskih biokemičara (HDMB) i HKMB.

Dr. Ivana Čepelak je aktivan član HDMB, predsjednik Komisije za trajnu edukaciju HKMB; Predsjednik Komisije za dodjelu odličja HDMB; član ekspertne skupine za enzime, HKMB; član ispitnog Povjerenstva Ministarstva zdravstva RH za specijalističke ispite iz Medicinske biokemije; član Upravnog odbora Društva prijatelja FBF. Sudjeluje u organizaciji kongresa i simpozija medicinskih biokemičara, član je Savjeta časopisa Biochemia Medica, HKMB, član Izdavačkog savjeta časopisa Medicus, Pliva, Zagreb a bila je i član redakcijskog odbora časopisa Farmaceutski Glasnik, Hrvatsko farmaceutsko društvo, Zagreb.

OD REGISTRA ČLANOVA DO REGISTRA ZVANJA

Djelatnost Povjerenstva za staleška pitanja određena je Statutom Hrvatske komore medicinskih biokemičara. U radu Povjerenstva u razdoblju 1994. - 1999. - 2003. sudjelovali su: doc. dr. sc. Štefica Dvornik - predsjednica (1994-1999), dr.sc. Vlatko Rumenjak - predsjednik (2000.-2003.), Slavoljub Wagner, dipl. ing. med. biokemije, mr. sc. Anka Zubčić, spec. med. biokemije, Branka Pauković Sekulić, spec. med. biokemije, mr. sc. Blanka Petres, spec. med. biokemije, mr. sc. Zoran Šiftar, spec. med. biokemije, a nakon provedenih izbora 2003. mr. sc. Blanka Petres, prof. dr. sc. Željko Romić, Vatroslav Šerić, spec. med. biokemije, Mira Kevo, dipl. ing. med. biokemije, doc. dr. sc. Vlatko Rumenjak - predsjednik.

Prvi veliki ali i delikatan zadatak ovog Povjerenstva bio je ustroj registra članova Komore i izdavanje Odobrenja za samostalan rad (licenci) za medicinske biokemičare. Budući da su u medicinsko biokemijskim laboratorijima pored medicinskih biokemičara radili i stručnjaci koji su diplomirali i na drugim fakultetima (biotehnolozi, kemijski tehnolozi, kemičari, biolozi pa čak i agronomi), posao oko izdavanja licenci bio je vrlo složen. Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, samo medicinski biokemičari imaju status zdravstvenog djelatnika i pravo na rad u medicinsko-biokemijskim laboratorijima, odnosno na neposrednim poslovima zdravstvene zaštite. Prevladao je stav da se licenca izda svima, bez obzira na završeni fakultet, koji su položili stručni ispit za rad u medicinsko biokemijskom laboratoriju (odnosno završili poslijediplomski studij iz područja medicinske biokemije). Nažalost, ostao je mali broj kolegica i kolega koji nisu ispunili te zahtjeve i njima se nije mogla izdati licenca za samostalni rad u medicinsko-biokemijskim laboratorijima. Ipak i njima je ostavljena mogućnost da nastave rad u laboratoriju, ali uz nadzor medicinskog biokemičara s tim da ako su bili zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti nisu mogli ići u zakup laboratorija u domovima zdravlja.

Pravilan upis medicinskih biokemičara u Nacionalnu klasifikaciju zanimanja nažalost još uvijek nije priveden kraju zbog

sporosti administracije. Naime, medicinski biokemičari kao struka nisu uvedeni u Nacionalnu klasifikaciju zanimanja kao zdravstveni djelatnici, nego su svrstani u kemijsku struku. To smo pokušali ispraviti podnošenjem zahtjeva Vladi Republike Hrvatske putem Državnog zavoda za statistiku za pokretanje postupka izmjene i dopune Nacionalne klasifikacije zanimanja, a kojim bi se diplomirani inženjeri medicinske biokemije svrstali u podvrstu u kojoj su sve zdravstvene struke. Paralelno sa iznešenim zahtjevom u postupku je rješavanje statusa i nazivlja struke pri Ministarstvu znanosti, prosvjete i športa.

Prijedlog kadrovskih standarda za medicinsko biokemijske laboratorije u bolnicama završen je u ožujku 2005. godine

i predan Povjerenstvu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za medicinsku biokemiju i laboratorijsku dijagnostiku na mišljenje i usvajanje.

Povjerenstvo za staleška pitanja razmatralo je i donosilo odluke i o drugim pitanjima iz svoje nadležnosti. Sudjelovalo je u donošenju osnovne mreže medicinsko biokemijskih laboratorija u Republici Hrvatskoj i izradilo prijedlog mreže za specijalističke laboratorije. Povjerenstvo je razmatralo i davalo mišljenja za otvaranje laboratorija u poliklinikama kao i privatnih laboratorija.

Sve su ovo ozbiljni i odgovorni zadaci koje su svi članovi Povjerenstva kako sadašnji, tako i oni u prethodnom sazivu, vrlo odgovorno i savjesno prihvaćali i na njima radili.

Predsjednik Povjerenstva za staleška pitanja doc. dr. sc. Vlatko Rumenjak

IZ ŽIVOTOPISA

1975. diplomirao na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu (medicinsko-biokemijski smjer), Sveučilišta u Zagrebu.

1975.-1976. pripravnički staž u Medicinskom centru (danas Opća bolnica) Pula.

1977. diplomirao na Tehnološkom fakultetu (kemijsko-tehnološki odjel) Sveučilišta u Zagrebu.

1977.-1978. - Dom zdravlja Slunj, medicinsko-biokemijski laboratorij.

1978.-1986. Dom zdravlja Dugo Selo - radno mjesto voditelja dijagnostičkog laboratorija.

1983. akademski stupanj magistra znanosti

1986. specijalistički ispit iz medicinske biokemije.

1986.-1994., Stanica za Hitnu medicinsku pomoć, Zagreb, na radnom

mjestu voditelja laboratorija.

1994.-Klinički zavod za laboratorijsku dijagnostiku, KBC Zagreb, Zavod za hitnu laboratorijsku dijagnostiku; do 2001. kao voditelj laboratorija,

1996. ovlaštenu sudski vještak za područje medicinske biokemije (ponovno imenovanje lipanj 2001.),

1999. doktorat znanosti iz područja medicinske biokemije pod naslovom "Razvoj i primjena potencimetrijskih senzora u određivanju elektrolita u slini".

rujan 2001. - v.d. pročelnika Zavoda za hitnu laboratorijsku dijagnostiku, Kliničkog zavoda za laboratorijsku dijagnostiku, KBC Zagreb.

kolovoz 2002. - predstojnik Zavoda za medicinsko laboratorijsku dijagnostiku OB "Sveti Duh"

travanj 2005 - nastavno zvanje docenta u Katedri za medicinsku kemiju, biokemiju i kliničku kemiju Medicinskog fakulteta u Osijeku

CJENIK LABORATORIJSKIH PRETRAGA

Uradu Povjerenstva za ekonomska pitanja u razdoblju 1994. - 1999. - 2003. sudjelovali su: Dunja Turner, spec. med. biokemije - predsjednica (1994-1999-2003.), Nada Zdilar-Fortuna, dipl. ing. med. biokemije, Melita Mateš, spec.med.biokemije, mr. sc. Marija Pauro, spec. med. biokemije, Nada Čavlović Preis, spec. med. biokemije, mr. sc. Mirjana Zoran, spec. med. biokemije, Mira Jović, spec. med. biokemije, Blanka Petres, spec. med. biokemije, a nakon provedenih izbora 2003. dr. sc. Dunja Rogić, spec. med. biokemije, mr. sc. Mirjana Fijačko, spec. med. biokemije, Božena Krmek Helfrik, spec. med. biokemije, Goran Bulatović, spec. med. biokemije, dr. sc. Nada Vrkić - predsjednica.

Pišem u ime Povjerenstva u kojem radim nepunih godinu dana. Što bismo i imamo li nas petoro članova pravo išta reći u ovom trenutku kada obilježavamo 10 godina rada Hrvatske komore medicinskih biokemičara?

Pa ipak možemo. Često "nasljednici" iskazuju ogorčenje onim poznatim izričajima: Našli smo potpuni nered... Sve smo morali ispočetka... Krš...Morali smo reorganizirati iz temelja ...Mi možemo baš obratno ustvrditi i pohvaliti se da smo "uklizali" u potpuno uređen sustav. Stoga nam je jednostavno i lako bilo nastaviti ono što su naši prethodnici, ne samo započeli, već priveli završnici. Pri tom poglavito mislim na Cjenik laboratorijskih pretraga, jer ostale dužnosti Povjerenstva za ekonomska pitanja koje se odnose na rad same Komore ili poneke usputne ekonomske aktualnosti nisu toliko u žarištu interesa cjelokupnog članstva. Dobro ustrojen Cjenik temelj je našeg poslovanja a predmet je ne samo poslovanja već i interesa nesrodnih struka, pa usudimo se reći i cjelokupnog pučanstva. Budući da je objavljen na web stranicama Komore svakom je građaninu lako dostupan. Izradom Cjenika rukovodilo je Povjerenstvo. Poticalo i osmišljavalo, obje-

dinjavalo izrađene cijene i odabiralo one najpovoljnije za preporučene analitičke metode, no isto toliko mara i rada u izračunavanju utrošenog rada, kadrova, materijala, amortizacije, izboru dobavljača za svaku pojedinačnu analizu, uložilo je nebrojeno kolega i kolega izvan sastava Povjerenstva. Gotovo da možemo reći da je cijela Komora = svi medicinski biokemičari izradili Cjenik. A tu ne možemo prešutiti i ne istaknuti prof. dr. Dubravku Čvorišćec čije se goleme zasluge naprosto ne mogu izmjeriti, premda je mjeriteljstvo naš i njezin poziv. S Cjenikom u ruci novo je Povjerenstvo moglo lako nastaviti dalje. Povezali smo se s ostalim srodnim Komorama (liječnička, stomatološka i ljekarnička) ostvarivši vrlo dobru suradnju na planu zajedničkih interesa kontrole cijena zdravstvenih usluga. Ujedno smo dobili i podršku Hrvatske gospodarske komore koja nas je okupila na zajedničkom sastanku s privatnim Osiguravačim društvima. Način je to na koji

Predsjednica Povjerenstva za ekonomska pitanja dr. sc. Nada Vrkić

IZ ŽIVOTOPISA

Rođena sam 29. prosinca 1953. u Puli, gdje sam završila osnovnu školu i gimnaziju. Farmaceutsko-biokemijski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu upisala sam 1972. godine i diplomirala 1976. na smjeru medicinske biokemije. Od 1977. do 1980. radila sam na Rebru u laboratorijima Kirurške i Dječje klinike, te Zavodu za patofiziologiju. Od 1980. do 1995. radim u Kliničkom zavodu za laboratorijsku dijagnostiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i KBC Zagreb. Od 1995. zaposlena sam u Kliničkom zavodu za kemiju

Medicinskog fakulteta KB Sestre Milosrdnice na dužnosti voditelja Odsjeka za specijalnu biokemiju. Postdiplomski studij iz kliničko-laboratorijske dijagnostike pri Medicinskom fakultetu upisala sam 1988. godine, a obranom magistarskog rada 1993. godine stekla naziv magistra znanosti s područja medicine. Specijalizaciju iz medicinske biokemije provela sam u Kliničkom zavodu za laboratorijsku dijagnostiku, KBC Zagreb, a 1991. stekla naziv specijaliste medicinske biokemije. Magistarski rad sam izradila u Kliničkom zavodu za laboratorijsku dijagnostiku na Rebru, pod nazivom "Procjena

metoda za evaluaciju analizatora u kliničko-biokemijskom laboratoriju". Doktorsku disertaciju izradila sam u Kliničkom zavodu za kemiju KB Sestre milosrdnice pod nazivom "Oksidirani LDL u patofiziologiji kardiovaskularnih bolesti" i obranila ga na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu 2000. godine. Na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu u studenom 2004. pozitivno je riješen zahjev za izbor u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika. U očekivanju sam potvrde s Rektorata Sveučilišta čiji je postupak još uvijek u tijeku.

ćemo polagano ali sigurno ostvarivati isključivu nadležnost Komora kao nad svim stručnim pitanjima tako i nad cijenama svojih usluga.

Zakonska odredba koja obvezuje Osiguravajuća društva da cijene ovjeravaju kod nadležne Komore počinje zaživljavati, a time će biti onemogućena neloyalna konkurencija i potplaćivanje zdravstvenih usluga. Cjenik Hrvatske komore medicinskih biokemičara sadrži najniže cijene koje Komora odobrava.

Ambiciozni plan Povjerenstva da Cjenik prihvatiti i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje složenije je naravi i ovisi o nizu vanjskih čimbenika. Za sada, Cjenik je upućen na uvid Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, kao dokument iz kojeg mogu isčitati strukom utemeljene realne radne normative i materijalne troškove. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje kao državna institucija obveznog osnovnog zdravstvenog osiguranja ima ekskluzivna prava u odnosu na ostala osiguravajuća društva, što je razumljivo, a povezano je sa socijalnom politikom države na najširem planu. Baš zato neće biti jednostavno izboriti ingerenciju stručnih Komora nad cijenama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Gledajući Cjenik koji ujedno sadrži popis svih laboratorijskih pretraga u našoj zemlji, nameće mi se ideja (koja nije neposredno vezana za ekonomska pitanja) koliko bi bilo korisno znati gdje se sve mogu i napraviti. Sigurna sam da ste svi nebrojeno puta bili u situaciji da tragate za laboratorijem koji radi stanovite pretrage. Takva pitanja svima nama svakodnevno stižu iz liječničkih ordinacija, a i od građana koji se pogotovo ne znaju snaći u laboratorijskoj mreži. Poglavitno se to odnosi na specijalističke i visokodiferentne pretrage. Usuđujem se izgovoriti tu ideju naglas premda znadem koliko bi njezino ostvarenje bilo teško, dugotrajno, organizacijski i informatizacijski zahtjevno. No, pomisao na višestruku korist i lakoću dostupa tih informacija na način kako su nam danas dostupne cijene pretraga na web stranici Komore daje vjeru da ideja nije utopistička. Za sljedeće desetljeće...

Dr. sc. Nada Vrkić

KODEKS MEDICINSKE ETIKE I DEONTOLOGIJU NA PUTU PREMA KODEKSU BIOETIKE

Sastavljanje prvog kodeksa etike i deontologije naše Komore predstavljalo je prvi pokušaj da se definira etički kodeks općenito u struci. Pri tome smo konzultirali pravnike, iščitavali liječnički kodeks i pokušavali sastaviti tekst kao ispravno shvaćanje profesionalne etike u medicinskoj biokemiji. U proteklom razdoblju napredak biomedicinske znanosti pogotovo na području genetike ne mjeri se više godinama nego danima ili satima i bez obzira na skeptike čini se da je medicinska revolucija na pomolu, a kako kaže jedan od vodećih znanstvenika prof.dr. Krešimir Pavelić u knjizi "Čuda moderne medicine – nadanja i strepnje" razdoblje genocentricizma zahtjeva i reviziju prošlih moralnih sustava. Uz pojam etike uvodi se i bioetika pa je interesantno što našem novom kodeksu koji se još oblikuje misli doc. dr. Nada Gostić s Katedre za društvene znanosti Medicinskog fakulteta u Rijeci koja je na primjeru našega kodeksa pokušala objasniti razlikovnost etike i bioetike, te moguće nadopune novog kodeksa.

"Bioetika je kao novo etičko viđenje na medicinu i sve ono što se oko medicine događa, uputila medicinske i zdravstvene djelatnike na potrebu donošenja etičkih dokumenata kojima bi svaka medicinska i zdravstvena djelatnost svjedočila kako uz stručno znanje i vještine posjeduje i znanje o etičkom odnosu prema pacijentima, i svim drugim osobama s kojima dolazi u kontakt. Uvidi u brojne međunarodne i različite nacionalne etičke dokumente pokazuju da postoje dva pristupa načinu reguliranja etike i etičnosti. Naime, jedan broj profesionalnih udruženja etičnost svojih djelatnika određuje kroz navođenje njihovih dužnosti u

odnosima prema pacijentima, kolegama i društvenoj zajednici, dok jedan broj takvih udruženja uz jasno naznačene dužnosti svojih profesionalaca etičnost "širi" i u područja koja su nastala s nastankom bioetike. Uopćeno se može reći da su to sva ona područja u kojima se naglašava briga za pacijenta, za sve ono što mu se kao osobi može dogoditi u dijagnostičkom postupku, medicinskom tretmanu i biomedicinskim istraživanjima. Za prvi pristup možemo reći da je okrenut medicinskim i zdravstvenim profesionalcima, dok je drugi okrenut čovjeku, pacijentu koji se zbog bolesti, određenog stanja, nesposobnosti, ranjavanja i sl., upravo tom profesionalcu s povjerenjem prepušta.

Naslov kodeksa Vašeg udruženja upućuje nas na to da je on deontološke naravi što će reći da je nastao na crti prvog pristupa. Da bi bio bioetički u tom kodeksu valjalo bi jasnije naznačiti upravo ono što se u njemu često ponavlja: etičko ponašanje, dobrobit i interes bolesnika (i korisnika), etička načela, ono što struka smatra neetičkim (najavljeno u čl. 7., zatim neetičko obavljanje zdravstvene djelatnosti u čl., 12) te posebice u kodeks treba ugraditi razinu informiranosti bolesnika i korisnika, zaštitu podataka, privatnosti i povjerenja te jasno proglasiti sve ono što se smatra profesionalnom zdravstvenom tajnom medicinskog biokemičara. Taj dio kodeksa zaslužuje sintezu u posebnom podnaslovu."

Da savjeti za sačuvanje zdravlja nisu novovjekci potvrditi će nam ovaj prevod latinskog teksta prof. dr. Grmeka pro-nađen među metropolitiskim medicinskim djelima koji datira iz 14.st. Preuzeto iz "Iz hrvatske medicinske prošlosti".

Kratka pouka o čuvanju zdravlja (zagrebački srednjevjekovni rukopis)

O buđenju

Kada se probudiš, potrebno je, da se malo prošetaš i isto tako da udove svoje protegneš i glavu iščešljaš, jer protezanje jača tijelo, a češljanje izvlači pare, koje se uzdižu iz želuca u glavu za vrijeme spavanja. (...)

O hrani

Da bi ti došla volja za jelo u običajni čas, vrši primjereni tjelesni napor, krećući naime tijelom ili jašući ili nešto tome slično radeći, jer je to korisno. I neka pred tebe stave mnoga jela i jedi ih po izboru i prema želji s kruhom dosta dignutim, kome je dakako prije toga dano dosta kvasca.

I moraš dići ruku, to jest prestati jesti, dok još ostaje volje odnosno želje za jelom, jer višak hrane steže prsa i duh te hrana zaostaje u dubini želuca. Isto tako uzdrži želju od istodobnog pijenja i jedenja, da ti ne postanu običaj, jer istodobno pijenje i jedenje sapinje želuca te utrnjuje žarku želju za jelom i brka hranu i stvara zapreke, ako bi se mnogo pilo, a ništa nije gore za tijelo od toga. Ako se pak ne može biti bez toga, da se voda pije, te bi tako bilo potrebno ili zbog topline vremena ili zbog topline želuca ili hrane, neka je bude malo i neka je vrlo hladna. (...)

I čuvaj se od ponovnog jedenja, dok ne spoznaš zasigurno, da ti je želuca prazan, to jest očišćen od prve hrane. A to ćeš spoznati, kada ti dođe ponovna želja za jelom i po mekoći sline, što nadolazi u usta. A kad staneš osjećati želju za jelom, moraš odmah jesti, jer ako ne budeš odmah jeo, želuca će se odmah napuniti najgorim vlagama, koju će oduzeti tijelu pod viška, te će mozak zamutiti najgorom parom, a kad poslije budeš uzimao hranu, želuca će biti mlak i hrana neće koristiti tijelu.

O spavanju

I kada si se okrijepio, legni na veoma finu i mekanu postelju. Zatim umjereno spavaj, a spavaj prvi sat na desnoj strani, pa se potom okreni na lijevu stranu i tako dovrši spavanje. I znaj, da spavanje prijedopodnevo čini tijelo tromim te suši i troši njegovu vlagu, a poslije okrepe obnavlja i zadovoljuje.

O godišnjim dobima

Moraš marljivo obdržavati četiri godišnje dobi. Proljeće je naime vrijeme toplo i vlažno, te ugrijava zrak. Pa se stoga u njem burka krv i u to vrijeme koristi sve, što je jednakog sastava, to jest toplo, kao pilići i prepelice i jaja i divlje ločike, koje puk zove sarriglia, i kozje mlijeko. Isto tako nije nijedno vrijeme bolje ni korisnije za puštanje krvi. U to vrijeme korisno općiti sa ženama i tjelesno se kretati i puštati vjetrove i kupati se i znojiti se i pijenje napitaka za erekciju kao i uzimanje sredstava za čišćenje. Štogaod naime zla dođe od medicine, liječenja ili probave ili puštanja krvi, ovo doba svojom jakošću popravi.

Ljetno je vrijeme toplo ali i suho. I nek se u njem jede sve što je hladno, kao teletina s octom i krastavci i pilići ugojeni ječmenim brašnom, a od plodova štogaod je kiselog okusa i kisele jabuke i mogranji, isto tako kiseli, i ostalo. A sa ženama neka se opći malo i neka se ne pristupa nikako puštanju krvi, osim ako ne bi bila velika potreba. I neka se malo kreće i malo kupa.

Jesen je hladna i suha. U to je vrijeme potrebno uzimati od hrane, sve što je suhog i vlažnog sastava kao što su pilići i janjad i slatko grožđe te staro i fino vino, i ostalo. I neka se čuva svega što stvara crnu koleru. A neka se mnogo kreće i neka se sa ženama mnogo opći, kao ljeti. Neke se uzimaju kupke i čišćenje ako je potrebno.

Zimsko doba hladno je i vlažno. U to doba treba promijeniti način života, to jest treba se povratiti uzimanju tople hrane i lijekova, kao što su mladi golubi i ovnujsko meso i pečenje na žaru i svi topli napici, isto tako smokva i orasi i veoma dobro crveno vino. A neka se ne pristupa čišćenju utobe i puštanju krvi osim ako ne bi bilo velike potrebe. Tada treba ugrijavati zrak, to jest činiti ga vrućim. Kanimo se u to doba općenja sa ženama i kretanja tijelom.

Urednica: Biserka Getaldić
Uredništvo: I. Čepelak, D. Čvorišćec, S. Dodig,
B. Kunović, B. Rekić, V. Rumenjak, N. Vrkić
Priprema i tisak: GIPA d.o.o.
Naklada: 600 komada

Svibanj 2005., Novine HKMB, br. 14.